

DISSERTATIO GRADUALIS,
DE
USU, QUEM PRÆSTAT
ZOOLOGIA,
IN
HERMENEUTICA
SACRA,
QUAM

Consensu Ampliſſ. SENAT. Phil. in Reg. ad Auram Acad.

SUB PRÆSIDIO
D^{N.} PETRI KALM,
S. S. Theol. Doct. Oecon. PROF. R. & O. nec non R. Ac.
Sc. Stockh. & Soc. Lit. Upſ. MEMBRI,

Publicæ diſquiſitioni ſubmittit

ERICUS GYLLENSTEN,

BOREA-FENNO,

IN AUDIT. MAJORI DIE I. JULII ANNI MDCCLXIX.

Horis poſt meridiem conſuetis.

ABOÆ,

Impreſſit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

§. I.

Scientias plerasque philosophicas, tam arcto inter se vinculo conjunctas esse, manusque sibi invicem præbere adeo auxiliatrices, ut nisi quædam earum fundamenti loco substernantur, vix domus illis superstructa stabilis esse possit, jam dudum agnoverunt saniores. Ejusmodi unionem Philosophiam inter & Theologiam, puta revelatam, quamvis merito omnes, quibus sanum sinciput, detestati sint; varii tamen de illius in hac usu ut dicitur ministeriali varias foverunt sententias. Alii enim, vel præjudiciis seducti, vel rerum, quas culpant, prorsus ignari, omnia, quæ Philosophiam sapiunt, rejecerunt, alto supercilio contemserunt, condemnarent. Alii humanis viribus justo plus tribuentes, ad aliud delapsi extremum, vix unius assis æstimarent, nisi quæ principiis rectæ rationis congruere ipsis viderentur, ingeniique adeo sui portenta cœlo
te.

tenus extollere non erubuerunt. Neque tamen defuerunt, qui rem iusta perpenderunt lance, adeo, ut nec illorum sanctæ simplicitati, nec horum impiæ proterviæ adsentirent, sed media quasi via ambulantes, iustum philosophiæ usui adsignarent pretium; neque id immerito: quotidiana nempe experientia edocti, quam fecunda vel errorum vel dissensionum origo, nullo non tempore extitit scientiarum philosophicarum ignorantia, quam difficultatem defectus propædeumatum, ut dicuntur Theologorum interpretibus sacris, cæterisque, qui sacras literas declarare, modo quocunque adgressi sunt, peperit; quo etiam factum, ut fructus, quem intenderunt, ex scriptis eorum sæpe hauriri nequeat. Hinc etiam jure Historiæ Naturalis usum in Hermeneutica sacra statuimus esse egregium; sapissime enim in S. S. mentio fit Animalium, herbarum & lapidum, quorum cognitionem solidam haud facile acquirere nobis possumus, deficiente in nobis cognitione memoratæ scientiæ; quippe quæ sola notas sistere valet characteristicas, quibus hoc vel illud naturale ab aliis quibuscunque discernitur. Metaphoræ & similitudines in S. S. haud raro etiam desumuntur a rebus ad tria sic dicta regna naturæ pertinentibus, in quarum explicatione haud quicquam proficies, nisi rerum, a quibus similitudo desumpta est, naturam seu indolem veram tibi familiarem reddideris. Egregie igitur Beat. Augustinus de Doct. Christ. Libr. II. c. 16. *Rerum Physicarum* (seu quod eodem recidit Naturalium) *ignorantia*,

ria facit obscuras figuratas locutiones, cum ignoramus vel animantium vel lapidum vel herbarum naturas, aliarumque rerum, quæ plerumque in scripturis similitudinis alicujus gratia ponuntur. Itaque operæ pretium duxi in hac materia enucleanda, quantum humeri debiles ferre valeant, versari, non diffidens B. L. quin mihi adspicias fronte, pagellas, quas pro temporis aliarumque circumstantiarum ratione censuræ tuæ sisto perpaucas, infirmitatisque suæ conscio ignoscas, si in omnibus, sicut debui, Tibi satisfacere non possim.

§. II.

Zoologiam Biblicam adgressuro, duo explicanda sese offerunt: nomen nempe & res: quorum prius a multis scriptoribus neglectum esse deprehendimus; juxta enim æstumarunt, an vero vel falso nomine appellentur res, modo sensus qualiscunque ex illis erui possit. Unde & Helvicus de Chald. paraph. pag. 63. *parum refert scire, ait, quænam plantæ species fuerit, & satis est nosse, delectabilem aliquam plantam fuisse*, quo plerumque accidit, ut vocis unius, alicubi decem reperiantur diversæ interpretationes, & versiones inter deprehendatur esse mira discordia, & quot capita, tot fere sensus. Persvasi namque fuerunt, Hebræos, ut Latini, Græci & Barbari plerumque consueverunt, naturalibus temere & quasi fortuito imposuisse nomina, quibusque nulla in se ratio denominationis inesset. Non negamus quidem, maximam hic oc-

cur-

currere difficultatem, in primis cum sacri scriptores
 sapius rem tantum nominarunt, nec aliquas notas
 sufficientes, aut descriptionem illius tradiderunt; in-
 dustriæ tamen virorum, in linguis & historia natu-
 rali orientalium, aliisque scientiis versatissimorum,
 eorumque, qui terras hæc peragrarunt, tribuen-
 dum, quod varia loca scripturæ sacræ, ad historiam
 naturalem pertinentia, satis feliciter enodari queant.
 Ut igitur officio in memet recepto fungar, statim
 me ad aliquot loca Scripturæ sacræ, quæ sine ope
 Historiæ Naturalis intelligi nequeunt, conferam.

§. III.

Ut eo feliciores simus in demonstrandis iis, quæ
 jam superioribus pagellis innuimus, non abs re fore
 duximus, & Zoologia Sacra quædam exempla adduce-
 re. Primum itaque heic notandum Scripturam Sa-
 cram legenti in quavis fere pagina sese offerre varias
 similitudines, ab animalibus desumptas; sit etiam ibi
 sæpius mentio utilitatis aut damni, quod hoc aut
 illud animal adfert, aliarumque eorum proprietatum.
 Vim similitudinum harum, cæteraque, neminem ri-
 te perspicere, atque explicare valere, qui vitæ ra-
 tionem, atque Oeconomiam ejuscemodi animalium
 ignorat, facile quivis videt. Unum alterumque e-
 xemplum, assertum meum corroborans, proferam.
 Quod heic mox attentione nostra dignum est, quod-
 que lectores etiam peritissimos sæpe remoratur, est
 edulii genus, *ancides* nimirum Johanni Baptistæ Matth.

3: 4. & Marc. 1: 6. tributum, quod locustas significat. Nam præterquam, quod plerisque earum vix ullum aliud humano generi perniciosius esse possit animal, atque ut raritatem earum prætereamus, tam exigui corporis apud nos reperiuntur, ut operæ pretium vix fuerit ad usus nostros eas applicare. Fieri igitur non potuit, quin eruditorum plerisque copiosam hæc res præberet errorum dissensionumque ansam; imo quod gravius, quotquot ignari fuerunt vel Orientalium victitandi rationis vel varietatum, quas sustinet species locustarum, eo dementiæ processerunt, ut integritatem Scripturæ in dubium vocare religioni sibi non duxerint, quia ex eorum sententia, a tam foedis foetidisque cibis, natura hominum semper abhorruit, falsumque ideo esse putarunt, quod de hac re apud Evangelistas assertum legitur. Alii, ut hoc evitarent, pro *ἀνείδες* *ἰνυείδες*, hoc est, Athenæo interprete, exigua bellaria seu liba in oleo cocta, deinde melle illita substituerunt, uti Ebionitæ; Alii uti *Jacob de Vitriaco* *ἀνείδες* Johannis fuisse herbam mensis Monachorum adponi solitam, statuerunt; Quidam, uti Scaligerus Knatchbullus, Hammondus, Clericus & alii, *ἀνείδες* vel *ἀνείδευα* vel *ἀνείας* arborum scilicet herbarumve & olerum summitates, atque apices interpretati sunt; ut plures interpretationes silentio prætereamus. Quid itaque hi produnt aliud, quam quod minus sint edocti, ut jam diximus, de gentium Orientalium, Libyorum (a) puta, Arabum, (b) Ægyptiorum, Æthiopum (c) Græcorumque (d) ciborum generibus, &
de

de natura *אַרְבֵּעַ* in his regionibus a nostrorum plerumque diverſa. Sunt enim mole noſtris majores, & numero noſtras valde ſuperant. Non itaque novum & inauditum fuit, Johannem locuſtas eſtaſſe. Populos Orientis hodie locuſtis veſci, pluribus oſtendit D. Haſſelqvist in Itin. Palæſt. p. 413. ſeq. 526. 585. 607. Figuram & deſcriptionem harum locuſtarum videre licet in literis Nobiliſſ. D. Archiatri, & Equitis a LINNÉ, diſſertationi D. Flodman de amictu & victu Johannis Baptiſtæ, Upſaliæ 1755 habitæ inſertis. Sed hæc jam omittere cogimur, ut ſimilitudines quasdam ex locuſtis deſumtas, explicaturis non deſit ſpatium. Judic. 6: 5. Madianitæ ut locuſtæ veniſſe dicuntur; Ineſt quippe his mira quædam ſeſe propagandi facultas, unde & nomen אֲרָבָה ſortitæ, quod Aben Eſra in Lev. deducit a rad. רבה *multum eſſe* vel multiplicari. Et licet in Europa minus appareant, in orientalibus tamen Regionibus vaſtiſſima, copioſiſſimaque conſpiciuntur locuſtarum agmina. Quin & in ipſa Polonia SURIUS Anno 1541 eas tanta multitudine provolaſſe aſſerit, ut duo milliaria in longum & latum, cubito tenus ita occuparent, ut ſolis quoque ſplendorem, a toto illo terræ tractu ſua denſitate excluderent. Hæc & alia dum ex Zoologia innotescunt, difficile non eſt, plura de hiſce agentia loca intelligere e. g. Judith. 2: 11. conveniebant ad eos ut locuſtæ &c. innumera- biles enim erant præ multitudine. Tantæ quamvis hæc animalcula ſint multitudinis, nihilo tamen minus vaga ſunt & inſtabilia, quæque levi mo-

mento huc atque illuc impelluntur. Unde & David de se ipso, sed imprimis de Christo, dicit Psalm: 109: 23. *excussus vel divagatus sum sicut locusta*, quæ cum nido caret, vaga est, & fertur a sepe ad sepe. Et licet Psalmus hic totus sit vaticinium de Christo Salvatore totius mundi; sunt tamen nonnulli eruditorum ejus opinionis, quod David hunc Psalmum cantaverit, cum Saulum timens, huc illucque vagaretur.

Prov. 5: 19. Uxor viro suo grata & accepta comparatur cum *rupicapra gratiosa*. Quo epitheto quare insigniantur hæ feræ, nemo rogabit, qui easdem viderit. Nam & in pilis, & toto filo corporis, aliquid habent, quod mire placet. Et veteres imprimis his maxime delectati sunt; Quamobrem eas summo studio aluerunt, lavarunt, pexerunt, fertisque torquibus & monilibus ornarunt (e). Hinc forte etiam passim in Cantico sponsus capreæ comparatur, hoc est, cui omne decus, quod vel excogitari potest, competit, quod & Hebr. nomen דָּבָר *decus*, *pulcritudo* innuere videtur. Per eas quoque, utpote sibi suavissimas, sponsus Cap. 2: 7. & 3: 5. Hierosolymitanas virgines adjurat (cave tamen, ne vocem jurare proprie sumas, nam ut jurare non licet, nisi per solum DEUM, Deut. 6: 13. ita nec adjurare; sed per capreas adjurare, est per easdem deprecari & orare). Nec nostro ævo insolitum est, adjurare & rogare per ea, quæ nobis sunt charissima. Hanc autem capream, de qua loquitur Salomo,

D. HAS.

D. HASSELQVIST in Itin. Palaest. p. 526. 527. 575. esse gazellam Africanam (quæ a Nobiliss. D. Archiatro & Equite a LINNE in Syst. Nat. edit. X. p. 76. vocatur *Capra gazella*) validis argumentis contendit; cum apud Arabas & Turcas receptissimum sit, virginem eximiæ pulchritudinis, pulcherrimis quibusvis rebus comparare, ut Lunæ &c. communissime oculos ejus oculis Gazellæ adlimilare solent, quod animal in Syria & Ægypto maxime est obvium, atque in iis regionibus, ubi Salomb versabatur.

Quæ Exod. 29: 42. Levit. 3: 9. 7: 3. 8: 25. & 9: 19. de sacrificiis leguntur, multis forte obscuriora videntur, & empactæ etiam ansam sibi datam credunt, scripturam sacram ludibrio exponendi; sed clara hæc evadunt perspectum sibi habenti, oves dari in Terra Sancta, & aliis locis Orientis, quæ pinguiissimam, amplam, ponderosam & ad terram usque propendentem caudam gerunt, quæ modo trium aut quatuor, modo octo aut decem, imo interdum 30. 60. aut 70. librarum est; quin imo in eam aliquando magnitudinem excrescit in ovibus vetustioribus, ut duas rotulas cum media tabella subjici necesse sit, in quam illa recumbat, ut oves trahant, quod ferre non possunt(f). Cum in Palaestina aliisque regionibus Orientalibus capræ habeantur maxima in copia (*capra mambrica* D'ni a LINNE) auribus gaudentes duorum pedum longitudine, seu ad terram usque promissis, per extremi-

tatem quatuor aut amplius digitis seorsum recurvis(*g*); aliis judicandum relinquo, an Propheta Amos, & ipse pastor, Capite 3: 12. has respiciat, & an sensus sic evadat magis perspicuus.

Purpureas vestes, maximi quondam pretii, Principumque, Magnatum atque præditiū ornamētum fuisse, variis locis tradunt etiam Sacra Pandectæ. Dives ille, cujus mentionem Salvator noster in secula benedictus facit Lucæ 16: 19. *ἐνεδύσθη πορφύρῃ*; libra panni veræ ac Tyriæ purpuræ, teste Plinio, ultra mille denariis vendebat, quæ summa, ad nostram monetam determinata, ostendit libram panni purpurei dībaphi 388 thaleris argenteis emi non potuisse(*h*). Si causam tanti pretii scire cupimus, Zoologia nos certiores reddit, colorem purpureum defumtum fuisse ex liquore quodam purpureo, in exigua admodum copia obvio in rariori cujusdam Cochleæ specie. Ad unīcam tantum libram, colore purpureo tingendam magna multitudine harum cochlearum opus erat; hinc minime mirum, si tanti pretii elegantissimus hic color esset, cum omne rarum, carum.

Loquuntur non modo profani, verum etiam sacri Scriptores, (uti Jer. 8: 17. Psalm. 58: 5, 6. Syrach. 12: 13. quo & fortassis referri potest Jac. 3: 7.) de hominibus, qui serpentes excantare, hoc est, arte quadam vim omnem veneno-

no-

nocendi plane illis auferre potuerunt. Exinde autem, quod ars hæc Europæis plane incognita sit, concludere non licet, illud aut verum non fuisse, aut auxilio mali genti factum; Zoologicæ etenim observationes ostendunt, artem hanc etiamnum quibusdam familiis probe perspectam esse, uti Autoptes HASSELOVIST in Itin. Palæst. pag. 68. & 315. ut alios sileam, testatur.

Priusquam finem operi impono, pauca de Ceto Jonæ differere lubet. Vasto quidem corpore Cete (seu Balenæ) sunt prædita, tamen gulæ meatu gaudent adeo angusto, ut integrum hominem haud quaquam deglutire valeant; naves itaque integras, ab iis fuisse absorptas, ut refert *Dionysius Periegetes*, fabulæ monstrum est, toto quovis ceto portentosius (i). Miror sane tot tantæque eruditionis viros, asserto huic fidem dedisse; nam præterquam, quod Cete haud raro pro Cetaceis usurpentur, Cetus ille, cujus mentionem facit Matthæus 12: 20. in Historia Jonæ, cap. 2: 1. dicitur piscis magnus, & piscem simpliciter occurrere Matthæi l. c. in Syriaca, Arabica & Æthiopica versionibus, urget BOCHART. Periti igitur Historiæ naturalis, præprimis Orientalis, validis omnino argumentis comprobant, fuisse Squalum carcharium, seu canem carcharium, lamiae quoque nomen, a gulæ vastitate nactum, qui integrum hominem in mare delapsum sæpe deglutit; quique in hisce maribus, ubi Propheta Jonas fuit,

vulgatissimus est; cum e contrario vix ibi ullæ conspiciantur Baianæ.

- (a) HIERONYMUS *Libr. II. Advers. JOVIN. Cap. 6.*
 (b) JOH. LEO *descr. Afr. C. IX.* (c) PLIN. *Libr. 6. C. 30.*
 (d) ARISTOPH. *Acharn. Act. IV. Scen. I.* (e) VIRG. *VII. Æneid.*
 (f) BUSBEQUI *Epist. p. 57.*
 BOCHART. *Hiorozoic. P. I. p. 496.* (g) BELLON. *Ob-*
serv. p. 230. RAUVOLF. *Itin. p. 70. 71.* (h) *Dis-*
fert. sub Præsid. D. Prof. BRING de Purpura.
 (i) BOCHART. *P. 2. p. 742.*

